

Let Us Achieve Our Goal: Movement for Sustainability of Thai Youth in Higher Education Institutions

Cholvit Jearajit

Department of Sociology, Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University, Thailand

Tannikarn Soonsinpai

Department of Sociology, Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University, Thailand

Abstract

At present, Thai society has been awakened to the importance of sustainability. Higher education institutions, in their capacity as important social entities that create an awakening society in the twenty-first century, are the main mechanisms to motivate sustainability in their people ranging from high ranked administrators to students. This research paper aims to study the movement for sustainability of Thai youth in higher education institutions, analyze the major factors that affect this movement and synthesize policy guidelines for the promotion of the aim for sustainable development in higher education. The research employs a combined research methodology, collecting information from 366 sampled people through questionnaires as a way of conducting quantity research. Quality research takes the form of ethnic research conducted by observing and collecting information from online documents. This research has found that 1) the movement for sustainability of Thai youth in higher education institutions is related to their being accepted if they are leaders, their being green awakened citizens and their hope for social change; and 2) the movement for sustainability of Thai youth in higher education institutions is related to the status of a student organization which is able to motivate activities in response to the creation of Thai society and their attention to sustainability through awareness of happiness, creating opportunities and building a participatory process and equality in all dimensions.

Keywords

movement for sustainability, Thai youth, higher education institutions, sociology of higher education

CORRESPONDING AUTHOR

Tannikarn Soonsinpai, Department of Sociology, Faculty of Social Sciences, Srinakharinwirot University, 114 Sukhumvit 23, Bangkok 10110, Thailand. Email: tannikarn@hotmail.com
© College of Local Administration, Khon Kaen University. All rights reserved.

ไปให้ถึงเป้าหมายกันเถอะ : การเคลื่อนไหว เพื่อความยั่งยืนของเยาวชนไทย ในสถาบันอุดมศึกษา

ชลวิทย์ เจียรจิตต์

ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ธันนิกันต์ สุญสินภัย

ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

สังคมไทยปัจจุบันมีความตื่นตัวเกี่ยวกับความยั่งยืนมากขึ้น สถาบันอุดมศึกษาในฐานะสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญในการสร้างสังคมต้นรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนความยั่งยืนตั้งแต่ระดับผู้บริหารสถาบันจนถึงนิสิต นักศึกษา บทความวิจัยนี้จึงมีความมุ่งหมายในการศึกษาการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนของเยาวชนไทยในสถาบันอุดมศึกษา รวมถึงวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนของเยาวชนไทยในสถาบันอุดมศึกษา และสังเคราะห์แนวทางเชิงนโยบายสำหรับการส่งเสริมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในสถาบันอุดมศึกษา โดยอาศัยวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธีเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 366 คน ด้วยแบบสอบถามเพื่อขับเคลื่อนการวิจัยเชิงปริมาณ ในส่วนของกรณีศึกษาเชิงคุณภาพได้อาศัยการวิจัยการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาออนไลน์เพื่อทำการเก็บข้อมูลจากการสังเกตการณ์และการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารออนไลน์ การวิจัยครั้งนี้มีข้อค้นพบ ประกอบด้วย 1) การเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนของเยาวชนไทยในสถาบันอุดมศึกษามีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการได้รับการยอมรับ หากต้องเป็นผู้นำ การเป็นพลเมืองต้นต้วสีเขียว และการมีความหวังเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และ 2) การเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนของเยาวชนไทยในสถาบันอุดมศึกษามีความเกี่ยวข้องกับการมีสถานะเป็นองค์กรนิสิตที่สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมตอบสนองต่อการสร้างสังคมไทยใส่ใจความยั่งยืนผ่านมิติของการคำนึงถึงความสุข การสร้างโอกาส การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม และความเท่าเทียมกันในทุกมิติ

คำสำคัญ

การเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืน, เยาวชนไทย, สถาบันอุดมศึกษา, สังคมวิทยาการอุดมศึกษา

บทนำ

ความเคลื่อนไหวทางการเมืองของเยาวชนไทยในสนามทางการเมือง (Political Field) ที่ผ่านมาแสดงให้เห็นถึงความฝันและความหวัง (Hope) ต่อสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมภายในสังคมไทยภายใต้ความเคลื่อนไหวผ่านจินตนาการทางการเมือง (Political Imagination) “#ถ้าการเมืองดี” (#ifpoliticwasgood) ซึ่งตั้งอยู่บนความหวังที่จะมีอนาคตที่ดี (Sangkhamanee & Jensen, 2022) เมื่อพิจารณาความคิดของ Appadurai (2013) ต่อการมองอนาคตในลักษณะของข้อเท็จจริงทางวัฒนธรรม (Cultural Fact) โดยมีความมุ่งหวัง (Anticipation) เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มนุษย์นึกถึงได้เกี่ยวกับภาพอนาคตในสังคมที่ตนดำรงอยู่ว่าปรารถนาในการเปลี่ยนแปลงในทิศทางใด ทั้งยังเป็นแบบแผนทางวัฒนธรรมในลักษณะหนึ่งที่คนในสังคมสามารถที่จะมีส่วนร่วมกันได้ ในบทความชิ้นนี้ให้ความสำคัญกับประเด็นด้านความยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งปรากฏให้เห็นในความมุ่งหวังหนึ่งของเยาวชนไทยในสนามทางการเมืองบนความเชื่อที่ว่า “สิ่งแวดล้อมที่ดี” (Healthy Environment) เกิดขึ้นได้ภายใต้เงื่อนไขของการมีประชาธิปไตยที่ดี (Healthy Democracy) ที่จะนำมาซึ่งสิทธิทางสิ่งแวดล้อม อีกทั้งการมีสิ่งแวดล้อมที่ดียังถูกผูกไว้กับมิติของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Greenpeace Thailand, 2020) และมีส่วนเกี่ยวข้องกับสถาบันทางสังคมในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม เช่น สถาบันทางการเมือง สถาบันกฎหมาย และสถาบันเศรษฐกิจ เป็นต้น ในการเคลื่อนไหวดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นถึงรุ่นคน (Generation) ของเยาวชนที่มีความสัมพันธ์ไปกับสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม รวมไปถึงการมีลักษณะร่วมกันของคนในรุ่นไม่ทางใดก็ทางหนึ่งซึ่งเยาวชนเป็นรุ่นคนที่สำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการเปลี่ยนแปลงสังคมไปตามความมุ่งหวัง (Unno, Srisan, Alexander, Mungkornchai, & Samniang, 2023)

การเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืน (Sustainability Movement) ตั้งอยู่บนฐานคิดการมีส่วนร่วมของเยาวชนที่มีต่อการดำเนินวิถีชีวิตทางสังคมแบบมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ข้อมูลจาก National Statistical Office (2020) ชี้ให้เห็นถึงการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนของเยาวชนผ่านการเตรียมความพร้อมในการดำเนินมาตรการทางด้านสิ่งแวดล้อมด้วยการงดใช้ถุงพลาสติก ซึ่งเยาวชนมีการเตรียมความพร้อมด้วยการพกถุงผ้า ปฏิเสธการรับถุงพลาสติก และพกแก้วน้ำของตนเองเพื่อซื้อเครื่องดื่ม อีกทั้งยังเห็นว่าการรักษาสภาพแวดล้อมควรเริ่มต้นด้วยการใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติกเป็นส่วนใหญ่ ในแง่ของธุรกิจที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการรักษ์โลก เยาวชนในรุ่น Gen Z มีความเต็มใจในการซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและให้ความสนใจกับสินค้าและบริการแนว 3R คือ รีไซเคิลได้ (Recyclable) สินค้าที่ใช้บรรจุภัณฑ์ที่นำมาเอง (Refillable) และบรรจุภัณฑ์สินค้าที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ (Reuseable) (National Innovation Agency, 2021)

การเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนของเยาวชนไทยมีความเกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาโดยเฉพาะในการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Higher Education) โดยสถาบันอุดมศึกษาต่างมีความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับความยั่งยืนผ่านพันธกิจต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรการเรียนการสอน การทำงานด้านการวิจัย บริการวิชาการ และการจัดตั้งศูนย์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน หรือรวมไปถึงการให้ทุนด้านความยั่งยืนกลายเป็นภารกิจของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งภายในมหาวิทยาลัย (Barlett, 2008) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการก่อตัวของความเป็นโครงสร้างจากการเคลื่อนไหวด้านความยั่งยืนในพันธกิจมหาวิทยาลัย มุมมองทางสังคมวิทยาภายใต้ความคิดการหน้าที่นิยม (Functionalism) ชี้ให้เห็นถึงหน้าที่

ของสถาบันอุดมศึกษาที่มีส่วนต่อการสร้างเสริมทักษะขั้นสูง (High-skill) และทักษะเฉพาะ (Specific Skills) เพื่อผลิตผู้สำเร็จการศึกษาเข้าสู่แวดวงอาชีพที่เหมาะสมต่อทักษะที่ได้รับการขัดเกลาและมีความสำคัญในการกำหนดตำแหน่งแห่งที่ของสถานะทางอาชีพในสังคม (Andres, 2016)

นอกเหนือไปจากการสร้างเสริมทักษะในการเข้าสู่แวดวงอาชีพที่เป็นทักษะความรู้ (Hard Skill) แล้ว สถาบันอุดมศึกษายังมีความสำคัญในการพัฒนาปัจเจกบุคคลให้มีทักษะอารมณ์ (Soft Skill) อีกด้วย ซึ่งทักษะอารมณ์เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเห็นอกเห็นใจและคิดถึงผู้อื่นที่อยู่ร่วมกันในสังคม (Empathy) อีกทั้งการกำหนดค่านิยมและพันธกิจของมหาวิทยาลัยแต่ละมหาวิทยาลัยเป็นการทำให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะที่แตกต่างกันออกไปได้ด้วย ดังเช่นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ได้มีการพัฒนาวิชาศึกษาทั่วไปที่ให้ความสำคัญกับประเด็นความยั่งยืนและเป็นไปตามวิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัยที่ว่า “มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการเรียนรู้เพื่อสังคม” จึงได้มีการกำหนดให้นิสิตมีการเรียนการสอนในวิทยาศาสตร์และศิลป์แห่งการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน (Science and Art of Sustainable Social Development) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชุดวิชา มศว เพื่อสังคม (SWU for Society) ด้วยการเน้นการเรียนการสอนแบบตื่นตัว (Active Learning) ให้นิสิตได้ทำการออกแบบโมเดลแคมเปญโลกยุคใหม่เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน การออกแบบโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Innovative Learning Center, Srinakharinwirot University, 2023) การศึกษาค้นคว้าจึงมุ่งความสนใจไปที่เยาวชนไทยในสถาบันอุดมศึกษา

จากที่กล่าวมาในข้างต้น เพื่อให้เห็นภาพของความตื่นตัวของเยาวชนไทยภายใต้ประเด็นความยั่งยืน การศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งสนใจไปที่การเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนของเยาวชนไทยที่เกิดขึ้นในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งเป็นปฏิบัติการที่ผูกไว้กับระบบการศึกษา โดยข้อค้นพบจากการวิจัยในครั้งนี้จะนำไปสู่การสร้างมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษาในการขับเคลื่อนสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยไปสู่เป้าหมายการพัฒนาที่มีความยั่งยืนได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนของเยาวชนไทยในสถาบันอุดมศึกษา
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนของเยาวชนไทยในสถาบันอุดมศึกษา
3. เพื่อสังเคราะห์แนวทางเชิงนโยบายสำหรับการส่งเสริมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในสถาบันอุดมศึกษา

ความยั่งยืน เยาวชน และสถาบันอุดมศึกษา : กรอบแนวคิด

ทบทวนสถานะความยั่งยืนในทางสังคมศาสตร์

ในบริบทสากลความยั่งยืนถูกกำหนดอย่างเป็นทางการโดยองค์การสหประชาชาติด้วยการประกาศเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนให้เป็นวาระการพัฒนาโลกในปี พ.ศ. 2015 ซึ่งทำให้การทำให้ความยั่งยืนเป็นสิ่งที่มีความมาตรฐานผ่านเป้าหมาย 17 ข้อ ครอบคลุมการพัฒนาคน การพัฒนาสังคม การพัฒนาเศรษฐกิจ และการพัฒนาสิ่งแวดล้อม (United Nations, 2015) ความยั่งยืน (Sustainability) มีความเกี่ยวข้องการสาขาวิชาในทางสังคมศาสตร์อย่างหลากหลาย เช่น สังคมวิทยา มานุษยวิทยา ภูมิศาสตร์

ประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และนิติศาสตร์ เป็นต้น กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความยั่งยืนเป็นการสังเคราะห์ภาพรวมของการทำความเข้าใจความยั่งยืนที่ผูกติดไว้กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นหลัก กระแสการตระหนักถึงความยั่งยืนเกิดขึ้นจากกระบวนการพัฒนา โดยความยั่งยืนมีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม การใช้ทรัพยากร และมีความเกี่ยวข้องกับความยุติธรรมทางสังคม (Chiengthong, 2006) สังคมไทยเริ่มให้ความสำคัญกับความยั่งยืนในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ด้วยการกำหนดแนวคิดการพัฒนาให้คนเป็นศูนย์กลางและตัดข้ามการพัฒนาแบบลดรูปแยกส่วนหันมามองเป็นองค์รวมมากขึ้น เมื่อสังคมไทยได้เผชิญหน้ากับโรคระบาดอย่างรุนแรง ความยั่งยืนได้กลายเป็นประเด็นสำคัญอย่างมากในการคำนึงถึงให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ หรือที่เรียกว่า การเปลี่ยนแปลงเพื่อเติบโตอย่างยั่งยืน (Transform) ซึ่งเป็นการทำให้ความยั่งยืนทำงานร่วมกันกับความคิดเกี่ยวกับการปรับฟื้น (Resilience) (Jearajit, 2023) ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ การปรับฟื้นที่ภายในเมืองให้กลายเป็นแหล่งความมั่นคงทางอาหารด้วยการปลูกผักและทำสวนเกษตรในเมือง (Nathalang, 2023)

ในมิติของการมีส่วนร่วมทางสังคมซึ่งเป็นพื้นที่หลักของการทำความเข้าใจความยั่งยืนโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของเยาวชนในฐานะทุนมนุษย์ (Human Capital) ที่ร่วมสร้างความมั่งคั่งในการมีสังคมที่ยั่งยืนในอนาคต Rendell & Kantamaturapoj (2020) สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของเยาวชนต่อการดูแลสิ่งมีชีวิตที่ใกล้สูญพันธุ์ในสังคมไทย โดยเยาวชนมีส่วนร่วมด้วยการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันเป็นทีม ซึ่งทำให้เกิดการส่งต่อความรู้เกี่ยวกับความยั่งยืนออกไปได้ในกลุ่มเยาวชนคนอื่น ๆ อีกทั้งการบ่มเพาะทักษะเยาวชนให้มีความคิดสร้างสรรค์ กล้าคิดกล้าทำ และสนุกกับการเรียนรู้ นับเป็นอีกเงื่อนไขของการสร้างความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นอย่างดี นอกจากนี้ ความยั่งยืนกับการมีส่วนร่วมของเยาวชนยังมีความเกี่ยวข้องกับการพฤติกรรมสิ่งแวดล้อม (Pro-environmental Behavior: PEB) ที่เป็นการแสดงออกของพฤติกรรมในการปกป้อง ดูแลรักษา และการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของเยาวชน โดยพฤติกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นได้ทั้งจากการเรียนการสอน การมีต้นแบบตัวอย่าง และการรับรู้ปัญหาสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังแตกต่างออกไปตามสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ (Balunde, Perlaviciute, & Kunevičienė, 2020; Nzegya & Rutere, 2021; Tian & Liu, 2022; Pimdee, 2021)

การมีส่วนร่วมในสังคมแห่งการบริโภค ไม่สามารถที่จะปฏิเสธวิถีของการบริโภคที่เป็นวิถีชีวิต (Lifestyles) ออกไปได้อย่างแยกขาด วิถีชีวิตแห่งความยั่งยืน (Sustainable Lifestyles) จึงเป็นทางเลือกใหม่ของคนในสังคมในการมีส่วนร่วมเพื่อความยั่งยืนด้วยการสามารถเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการที่เกี่ยวกับความยั่งยืนได้ ซึ่งมีมิติทางมานุษยวิทยาธุรกิจ (Business Anthropology) ช่วยสะท้อนให้เห็นการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกบริโภคทั้งจากค่านิยม ความเชื่อ กฎระเบียบข้อบังคับ และมีความเกี่ยวข้องกับการสถาบันทางสังคมต่าง ๆ เช่น สถาบันครอบครัว การศึกษา ศาสนา เป็นต้น ขณะเดียวกันวิถีของการบริโภคก็สามารถแยกย่อยออกไปตามวัฒนธรรมย่อย (Subcultures) ซึ่งจำแนกแตกต่างไปตามกลุ่มทางสังคม (Thianthai, 2010; Soron, 2010) ทั้งนี้ ความยั่งยืนอาจกล่าวได้ว่าเป็นความมั่งคั่งที่จะมีอนาคตที่ดีของผู้คนในสังคมในสถานการณ์ที่ปัญหาสังคมมีความรุนแรงขึ้นและสิ่งแวดล้อมได้ถูกทำลายไปอย่างมากในกระบวนการพัฒนา ความยั่งยืนได้กลายเป็นจุดมุ่งหมายร่วมของกลุ่มคนที่ใส่ใจในปัญหาสิ่งแวดล้อมและปรารถนาจะเห็นสังคมที่มีความยั่งยืน ซึ่งมีเยาวชนเป็นพลังขับเคลื่อนสำคัญในการร่วมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความเอาใจใส่ในความยั่งยืน

มองเยาวชนไทยผ่านความคิดเกี่ยวกับรุ่นคน

รุ่นคน (Cohort) ปรากฏให้เห็นในการศึกษาทางสังคมวิทยา มานุษยวิทยา และประชากรศาสตร์ การวิเคราะห์ในระดับมหภาคมองรุ่นคนในลักษณะที่เป็นกลุ่มทางสังคมของคนที่มีประสบการณ์ร่วมกันในเวลาเดียวกัน เช่น รุ่นคนที่ถูกกำหนดโดยอายุจากปีเกิด รุ่นคนที่เกิดจากการย้ายถิ่น เป็นต้น โดยรุ่นคนไม่ได้เป็นสิ่งที่หยุดนิ่งตายตัว แต่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามการขยับสถานะทางสังคม อีกทั้งรุ่นคนยังมีส่วนช่วยในการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้อีกด้วย (Ryder, 1965) โดยรุ่นคนเป็นองค์ประกอบที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของประชากรในสังคมจากการเกิด การตาย และการย้ายถิ่นของประชากรที่อยู่ในรุ่นนั้น และเป็นส่วนหนึ่งของการฉายภาพประชากร (Population Projection) ที่มีรุ่นคนเป็นวิธีองค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลงประชากร (Cohort-component Method) (Prasatkul, 2000) ทั้งยังสะท้อนให้เห็นมุมมองระดับมหภาคในการมองรุ่นคนเป็นหนึ่งหน่วยของการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) เช่น การทำความเข้าใจวิถีชีวิตและความสมดุลในชีวิตการทำงานของรุ่นคนเจนเนอร์ชันวาย (Chamchan & Kittisuksathit, 2019; Samutachak, Darawuttimaprakorn, & Manajit, 2021; Taneerat, et.al., 2023) การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวันและการหางานทำในโลกออนไลน์ของคนรุ่นผู้สูงอายุ (Sindecharak & Kwanyoo, 2020; Asavanirandom, Pechdin, Ngamsomsak, & Bhula-Or, 2023) ปรากฏการณ์วิถีชีวิตของผู้สูงอายุในครัวเรือนข้ามรุ่น (Dechakhamphu, 2023) การศึกษาพฤติกรรมสุขภาพกับการป้องกันปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สูบบุหรี่ และการเล่นการพนันในสามเจนเนอร์ชัน (Panyachit, 2022)

ในมุมมองระดับจุลภาคแสดงให้เห็นว่าในรุ่นคนมีความแตกต่างหลากหลายออกไป ซึ่งมีความขัดแย้งระหว่างรุ่นคนได้เช่นเดียวกันโดยมีส่วนเกี่ยวข้องกับชนชั้น เชื้อชาติ สีผิว เพศภาวะ และอัตลักษณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมอื่น ๆ ซึ่งมีความสอดคล้องกันของการจำแนกแตกต่างทางสังคม (Social Stratification) ที่แฝงเร้นไปด้วยมิติของการผลิตซ้ำ (Reproduction) และการเป็นภาพตัวแทน (Representation) เช่น ความแตกต่างระหว่างเจนเนอร์ชันเอ็กซ์ที่เป็นชนชั้นกลางกับชนชั้นล่าง เป็นต้น ความเป็นรุ่นสามารถถ่ายทอดส่งต่อกันจากรุ่นสู่รุ่นในฐานะการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและค่านิยม ซึ่งเป็นการมองรุ่นในลักษณะของวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมที่มีอัตลักษณ์ ปฏิบัติการ และความเชื่อเป็นองค์ประกอบร่วมกัน หรือที่ Pierre Bourdieu เรียกว่า ฮาบิทัส (Habitus) ซึ่งมีมิติของการผลิตซ้ำและความเหลื่อมล้ำอยู่ด้วย ความเป็นรุ่นในคนรุ่นนั้น ๆ จึงมีไม่เท่าเทียมกัน (Unno, et.al, 2023; Lamb, 2015; Ortnier, 1998) ในงานของ Noonin (2020) ทำให้เห็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่อยู่ในเจนเนอร์ชันวายไม่ได้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่มีเฉดที่หลากหลายแตกต่างกันออกไปตามวิถีชีวิต (Life Style) เช่น คนรุ่นใหม่ที่เป็นกลุ่มนักขับเคลื่อนกิจกรรมเพื่อสังคม กลุ่มที่ชื่นชอบในกิจกรรมทางศาสนา กลุ่มรักในความสนุกชอบงานเลี้ยงสังสรรค์ กลุ่มคนติดบ้าน และกลุ่มนักท่องเที่ยวยุคดิจิทัล เป็นต้น ขณะที่ Janadari & Preena (2020) สะท้อนให้เห็นถึงคนรุ่นใหม่ที่ชอบการทำงานที่ให้คุณค่าทางเศรษฐกิจแบบชั่วคราว (Gig Economy) ว่าเป็นกลุ่มคนที่ชื่นชอบในความยืดหยุ่นในโลกของการทำงาน มีอิสระ และสามารถทำงานได้ตามความสามารถของตนซึ่งทำให้ลักษณะงานแบบชั่วคราวที่เลือกทำมีรูปแบบหลากหลายตามความถนัด ในมิติของชาวดิจิทัลไทยโดยกำเนิด (Thai Digital Natives) ที่เป็นเยาวชนก็เป็นอีกรุ่นคนที่น่าสนใจสำหรับการศึกษาทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ชาวดิจิทัลไทยมีรูปแบบการใช้ดิจิทัลที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป แต่จะมีลักษณะร่วมกันระหว่างชาวดิจิทัลไทย เช่น ชอบเรียนรู้แบบต้นตำรับตลอดเวลา สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลออนไลน์ได้ เป็นต้น (Thianthai & Tamdee, 2022)

เมื่อพิจารณาในมุมมองทางประชากรและสังคม Jampaklay & Gray (2023) เสนอให้เห็นเกี่ยวกับเส้นทางชีวิต (Life Course) ซึ่งเป็นมิติที่มีความเคลื่อนไหวของรุ่นคนที่สัมพันธ์ไปกับแบบแผนทางสังคม (Social Trajectories) ที่พัฒนาไปตามการเติบโตของรุ่นคน ประสบการณ์ของรุ่นคนจึงมีลักษณะแบบมุ่งไปข้างหน้าที่สัมพันธ์กับสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมขณะนั้น ๆ อีกทั้งเส้นทางชีวิตยังมีลักษณะเชื่อมโยงกัน (Linked Life) ผ่านเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคม ความคิดเกี่ยวกับเส้นทางชีวิตให้ความสำคัญกับวิถีชีวิตในระดับจุลภาคที่มนุษย์สามารถเลือกทางเดินชีวิตของตนเองได้ (Human Agency) และแสดงให้เห็นแบบแผนทางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลายของคนในรุ่นคนนั้น ๆ

อย่างไรก็ดี ข้อเสนอดังกล่าวอาจสามารถพิจารณาร่วมกันได้กับความคิดทางสังคมวิทยาใน 2 ประเด็นสำคัญคือ 1) รุ่นคนในฐานะโครงสร้าง-ผู้กระทำการ (Structure-Agency) ตามความคิดของ Anthony Giddens ที่โครงสร้าง-ผู้กระทำการทำงานร่วมกันและมีความเป็นพลวัตอยู่เสมอ การเลือกกระทำของคนในรุ่นคนในบางครั้งอาจได้รับอิทธิพลจากโครงสร้างทางสังคม อาทิ กฎเกณฑ์ ระเบียบทางสังคม ขณะเดียวกันการกระทำของคนในรุ่นคนก็อาจส่งผลกลับไปยังโครงสร้างทางสังคมให้มีการเคลื่อนไหวไม่มากนักน้อย (Puanghut, 2005) และ 2) รุ่นคนที่ต้องผ่านภาวะ (Rites of Passage) ที่นำเสนอโดย Gennep (1960) และ Turner (1969) รุ่นคนมีความเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนสถานภาพจากสถานภาพหนึ่งไปสถานภาพหนึ่งด้วยพิธีกรรม (Rituals) เพื่อเปลี่ยนผ่านไปตามขั้น (Stage) โดยมีพื้นที่กึ่งกลาง (Liminal) เป็นตัวเชื่อมว่าจะเปลี่ยนสถานภาพได้สำเร็จ หรือกลับไปยังสถานภาพเดิม ซึ่งการเปลี่ยนผ่านดังกล่าวนี้ มีทั้งที่ถูกบังคับด้วยโครงสร้างทางสังคม และการเปลี่ยนผ่านที่สามารถเลือกได้ด้วยตนเอง อีกทั้งในช่วงของการผ่านภาวะได้ก่อให้เกิดชุมชน (Communitas) ในกลุ่มคนที่มีประสบการณ์ร่วมกันในช่วงกำลังเปลี่ยนผ่านอีกด้วย ในงานชิ้นนี้ให้ความสนเขวาวชนที่เป็นรุ่นคนที่ศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาเพื่อให้เห็นภาพของการเคลื่อนไหวด้านความยั่งยืนภายใต้กลไกเชิงสถาบันของสถาบันอุดมศึกษาอย่างชัดเจน

สังคมวิทยาการอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาถูกให้ความสนใจผ่านมุมมองทางสังคมวิทยาทั้งในระดับมหภาคและระดับจุลภาค การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นองค์ประกอบหนึ่งของสถาบันการศึกษา (Educational Institution) ที่มุ่งให้เกิดการขยับขึ้นทางสังคมและเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงทางสังคม (Social Facts) ที่มีหน้าที่ทางสังคมตามความคิดของ Emile Durkheim ขณะที่กลุ่มนักสังคมวิทยาฐานคิด Max Weber หรือที่เรียกว่า Weberian ให้ความสนใจสถาบันการอุดมศึกษาในลักษณะองค์กรที่มีการจัดการสมัยใหม่ (Bureaucracy) และการสร้างคนที่เชี่ยวชาญ (Specialist Type of Man) ในสถาบันการอุดมศึกษา อย่างไรก็ดี จุดหลักของสังคมวิทยาการศึกษา (Sociology of Higher Education) อยู่ในการศึกษาระบบการศึกษาที่มีส่วนสัมพันธ์กับชนชั้นทางสังคม เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ และเพศภาวะ ซึ่งก่อให้เกิดการจำแนกแตกต่างทางสังคมด้วยระบบการอุดมศึกษา (Clark, 1973) ในแง่ของระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาก็เป็นจุดเน้นของการศึกษาทางสังคมวิทยาการอุดมศึกษาทั้งเรื่องวัฒนธรรมการเรียนรู้ ระบบหลักสูตรการเรียน การ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ระบบการวิจัยเพื่อเสริมสร้างการเติบโตทางวิชาการ และวิถีชีวิตทางสังคมของนักเรียนและอาจารย์ในระบบมหาวิทยาลัย (Deem, 2004) ซึ่งมีความแตกต่างและซับซ้อนมากกว่าระบบการศึกษาในระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา นอกจากนี้ ยังสามารถมองได้ว่าสถาบันการอุดมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนผ่านชีวิตเยาวชนสู่โลกของการทำงาน หรือโลกทางเศรษฐกิจ

แนวคิดทางสังคมวิทยาช่วยให้เห็นภาพของการศึกษาสังคมวิทยาการอุดมศึกษาได้มากขึ้น โดย Andres (2016) เสนอให้มองสังคมวิทยาการอุดมศึกษาผ่านความคิดการหน้าที่นิยมที่เห็นว่าหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาที่มีส่วนต่อการสร้างเสริมทักษะของผู้สำเร็จการศึกษาเข้าสู่แวดวงอาชีพที่เหมาะสมต่อทักษะที่ได้รับการขัดเกลาและมีความสำคัญในการกำหนดตำแหน่งแห่งที่ของสถานะทางอาชีพในสังคม ขณะที่ทฤษฎีความขัดแย้งทางสังคม (Social Conflict Theory) ชี้ให้เห็นถึงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในระบบการอุดมศึกษา ซึ่งต้องมีการแข่งขัน การต่อสู้ และมีความเป็นเฉพาะของกลุ่ม ในส่วนของมุมมองเรื่องการจำแนกแตกต่าง (Stratification) ได้ช่วยทำให้เห็นถึงการขยับสถานะทางสังคมจากการสำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาและการอยู่ในระบบการศึกษาที่ได้ทำให้เกิดการสร้างแตกต่างของกลุ่มทางสังคมและชนชั้น

ความคิดที่น่าสนใจในการศึกษาสังคมวิทยาการอุดมศึกษาอยู่ที่ความคิดของ Bourdieu ที่ช่วยแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างทางชนชั้นที่แฝงมิติทางวัฒนธรรมเข้ามาด้วยการสะท้อนผ่านทุน (Capital) 4 ประเภท ได้แก่ ทุนทางเศรษฐกิจ (Economic Capital) ทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) ทุนทางสังคม (Social Capital) และทุนทางสัญลักษณ์ (Symbolic Capital) ฮาบิทัส (Habitus) และสนาม (Field) ภายในสนามการอุดมศึกษา (Higher Education Field) ผู้คนมีความแตกต่างกันออกไปตามภูมิหลังทางสังคมและวัฒนธรรมที่ดี เช่น การเลือกใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร มารยาททางสังคม เป็นต้น การมีเครือข่ายทางสังคมเพื่อสร้างผลประโยชน์ การมีทุนทางเศรษฐกิจที่มั่งคั่ง ประเด็นเหล่านี้ได้เปิดเผยให้เห็นความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมภายในสนามเดียวกันโดยมีฮาบิทัสเป็นตัวเชื่อมโยงเพื่อกำหนดตำแหน่งแห่งที่ในสนาม ซึ่งฮาบิทัสสามารถเปลี่ยนแปลงและเรียนรู้ได้ (Bourdieu, 1986)

ในสังคมไทยงานส่วนใหญ่ทางสังคมศาสตร์มักศึกษาการอุดมศึกษาในมิติความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษา เช่น การสอบเข้ามหาวิทยาลัย การจัดสรรงบประมาณอุดหนุนสถาบันการศึกษา เป็นต้น (Boonyaleepun, & et.al, 2022) ในงานของ Laungaramsri & Siriphon (2013) ได้ทำการศึกษาระบบการโบลอนญาและกรอบมาตรฐานเชิงคุณวุฒิอุดมศึกษาไทย (Thailand Qualification Framework: TQF) ที่ถูกนำมาใช้ในการประกันคุณภาพอุดมศึกษาไทยด้วยการมุ่งหวังให้เกิดความเป็นมาตรฐานทางการอุดมศึกษาสอดคล้องกับบริบทความเป็นสากลและสามารถแลกเปลี่ยนทางการศึกษาได้อย่างคล่องตัว ซึ่งกรอบโครงสร้างดังกล่าวส่งผลให้เกิดภาระงานของอาจารย์ผู้สอนในระบบการอุดมศึกษาและไม่ได้คำนึงถึงลักษณะหรือความแตกต่างของสาขาวิชาต่าง ๆ อันเป็นองค์ประกอบที่หลากหลายในสถาบันการอุดมศึกษาต่อการใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานของสากล

ขณะที่งานของ Jampaklay, Penboon, & Lucktong (2022) แสดงให้เห็นถึงการกลายเป็นสากล (Internationalization) ในสถาบันอุดมศึกษาเป็นการเชื่อมโยงโครงสร้างทางการศึกษาให้เป็นเรื่องระหว่างประเทศ ภายใต้ความเป็นสากลเป็นส่วนที่ดึงดูดให้นักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาในประเทศไทย โดยมีปัจจัยสำคัญอยู่ 2 ระดับคือ 1) ระดับรัฐบาล คือ นโยบายการศึกษาและการย้ายถิ่นระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการมุ่งให้ไทยเป็นศูนย์กลางของอาเซียน การอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับวีซ่า โอกาสทางสังคมและเศรษฐกิจหลังสำเร็จการศึกษา และ 2) ระดับสถาบันอุดมศึกษา คือ การเริ่มเปิดการเรียนการสอนหลักสูตรนานาชาติในประเทศไทยภายใต้หน่วยงานทางวิชาการระดับนานาชาติในหลกมหาวิทยาลัย การแสวงหาความร่วมมือในการศึกษากับประเทศใกล้เคียง และการที่นักศึกษาสามารถรับรู้คุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาของไทย โดยในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการศึกษาระหว่างประเทศระดับภูมิภาคอาเซียนได้มีความตื่นตัวเพิ่มมากขึ้นและเริ่มการสร้างความเป็นมาตรฐานด้านการอุดมศึกษาผ่าน

เครือข่ายการประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN University Network Quality Assurance: AUN-QA) ที่เป็นส่วนหนึ่งในการเลือกมหาวิทยาลัยจากประเทศต้นทางเพื่อเข้าสู่เส้นทางการอุดมศึกษาของประเทศปลายทางในภูมิภาคอาเซียน (ASEAN University Network, 2012)

ในส่วนของ Soonsinpai (2020) ให้ความสนใจการอุดมศึกษาที่เชื่อมโยงกับการศึกษาภาษาอังกฤษในระดับนโยบาย โดยชี้ให้เห็นว่าการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสถาบันอุดมศึกษามีความแตกต่างกันออกไปตามทุนของผู้เรียน เช่น การเรียนนานาชาติตั้งแต่เด็กทำให้ได้ฝึกทักษะภาษาอังกฤษได้ดีกว่าเด็กคนอื่น ๆ เป็นต้น ทั้งนี้ ประเด็นดังกล่าวก็มีความเกี่ยวข้องกับการนำมาตรฐานความสามารถภาษาอังกฤษที่เป็นสากลมาใช้ร่วมด้วย ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรที่มีความเป็นมาตรฐานและสามารถสื่อสารได้ในบริบทสากล

สำหรับการศึกษาค้นคว้าได้นำความคิดของสังคมวิทยาการอุดมศึกษามาใช้เป็นกรอบสำคัญในการออกแบบการวิจัย (Research Design) ในส่วนของการเลือกพื้นที่การศึกษาและประชากรของการวิจัย ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับหลักสูตรการเรียนการสอน (Curriculum) เกี่ยวกับวิชาศึกษาทั่วไป (General Education: GenEd) ที่ทำหน้าที่เป็นโครงสร้างซึ่งถูกผลิตซ้ำผ่านการเรียนการสอนให้กับนิสิตนักศึกษาโดยอาจารย์ในมหาวิทยาลัย รวมไปถึงเทคนิควิธีการเรียนการสอนก็เป็นอีกส่วนที่มีผลต่อการผลิตซ้ำและผลิตสร้างความรู้ในกรอบของหลักสูตร ซึ่งทำให้นิสิตมีคุณลักษณะที่สอดคล้องไปกับค่านิยมและพันธกิจของมหาวิทยาลัยที่ทำการศึกษาอยู่

ระเบียบวิธีวิจัย

แนวทางการวิจัยแบบผสมวิธี

การวิจัยนี้ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยที่ทำในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หมายเลขรับรอง SWUEC-662073 การเข้าถึงข้อมูลการวิจัยดำเนินการภายใต้หลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ด้วยการอาศัยแนวทางการวิจัยแบบผสมวิธี (the Mixed Methods Approach) ระหว่างแนวทางเชิงปริมาณ (Quantitative Approach) และแนวทางเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) เพื่อทำความเข้าใจการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนของเยาวชนไทยในสถาบันอุดมศึกษา โดยการขับเคลื่อนด้วยการวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก และเพิ่มเติมข้อมูลบางส่วนด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quantitatively Driven Design) ในลักษณะที่ทำไปพร้อมกัน (Concurrent) (Johnson & Christensen, 2020)

การออกแบบกระบวนการวิจัย

พื้นที่และลักษณะของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่การศึกษาแบบเฉพาะเจาะจงเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ซึ่งมีการเรียนการสอนในรายวิชาศึกษาทั่วไปเกี่ยวกับความยั่งยืน จากนั้นกำหนดประชากรของการวิจัยเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ประจำปีการศึกษา 2566 มีจำนวน 6,595 คน สำหรับการกำหนดกลุ่มตัวอย่างการวิจัยในการวิจัยแบบผสมวิธีดำเนินการด้วยการกำหนดความสัมพันธ์แบบคู่ขนาน (Parallel) ซึ่งสามารถกำหนดผู้เข้าร่วมการวิจัย/องค์กรที่เข้าร่วมได้อย่างหลากหลายภายใต้ขอบเขตของพื้นที่และคุณลักษณะของผู้ให้ข้อมูลกลุ่มเดียวกัน (Johnson & Christensen, 2020)

ข้อมูลเชิงปริมาณได้จากกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คำนวณหาขนาดของตัวอย่างด้วยสูตรของ Krejcie & Morgan (1970) จากประชากร 6,595 คน โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95% (ค่าไคสแควร์ เท่ากับ 3.841) ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ไม่เกิน 5% และค่าสัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร 0.5 การวิจัยครั้งนี้จะต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 363 คน จากนั้นทำการการเก็บข้อมูลด้วยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) เก็บข้อมูลได้จริงจำนวน 366 คน ซึ่งข้อมูลเชิงปริมาณมีหน่วยการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) อยู่ในระดับปัจเจกบุคคล ขณะที่ข้อมูลเชิงคุณภาพกำหนดหน่วยการวิเคราะห์อยู่ที่ระดับองค์กร โดยมุ่งไปที่องค์กรนิสิต (Student Organizations) ที่มีส่วนร่วมต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานเกี่ยวกับความยั่งยืน จำนวน 10 องค์กร ประกอบด้วย สภานิสิต องค์กรนิสิต สโมสรนิสิต และชมรมนิสิต

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection) ผู้วิจัยทำการเก็บแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ (Online Questionnaire) สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณในกลุ่มนิสิตคณะสังคมศาสตร์ คณะพลศึกษา และคณะวิศวกรรมศาสตร์ ตามสัดส่วนที่ได้กำหนดไว้ของการเป็นตัวแทนในกลุ่มคณะ/วิทยาลัย นั้น ๆ ด้วยการจับฉลากตัวแทนกลุ่มนิสิตในแต่ละคณะ/วิทยาลัย การศึกษาครั้งนี้มีข้อมูลตัวแปรและการวัด (Data and Measurement) ที่ออกแบบให้สอดคล้องกับความคิดเกี่ยวกับทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม และทุนทางสัญลักษณ์ของ Bourdieu (1986) ในลักษณะของตัวแปรกลุ่ม (Categorical Variables) โดยผู้วิจัยเลือกประยุกต์ใช้ข้อคำถามเพื่อออกแบบตัวแปรและการวัดจาก Thongsawang & Rehbein (2023) ที่ถูกออกแบบมาให้เหมาะสมกับบริบทสังคมไทยเป็นอย่างดี แต่การนำมาใช้จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบข้อคำถามบางส่วนให้เหมาะสมกับคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

จากนั้น ผู้วิจัยได้เพิ่มเติมข้อมูลตัวแปรและการวัดที่ให้ความสำคัญกับมุมมองของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการสร้างความเป็นพลเมืองสีเขียว (Green Citizenship) และทัศนคติต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมเพื่อหาความสัมพันธ์เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืน ผู้วิจัยอาศัยเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมายมาใช้ในการทำความเข้าใจการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนและให้คะแนนเพื่อจัดกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่มคือ การเคลื่อนไหวเบาบาง และการเคลื่อนไหวอย่างเข้มแข็ง

ขณะที่การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยอาศัยเทคนิคการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณนาออนไลน์ (Online Ethnographic Research) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลออนไลน์ด้วยการสังเกตออนไลน์ (Online Observation) ซึ่งเป็นวิธีการในลักษณะของการซุ่มมอง (Lurking) ผ่านแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก (Facebook) และการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารออนไลน์ (Document Collection) ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2565 – 2566 ที่เปิดให้เห็นข้อมูลแบบเป็นสาธารณะ (Panankhonsab, 2017) ควบคู่กับการใช้ข้อมูลเอกสารที่เป็นรายงาน เว็บไซต์ และวิดีโอของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่มีความเชื่อมโยงกับข้อมูลองค์กรนิสิต ทั้งนี้ ผู้วิจัยคำนึงถึงความเป็นส่วนตัว (privacy) และเลือกใช้เนื้อหาที่มีการเผยแพร่แบบสาธารณะมาใช้ในการวิเคราะห์เท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยอาศัยการวิเคราะห์แยกกันระหว่างข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยข้อมูลเชิงปริมาณจะถูกนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ (Statistical Methods) ด้วยการเลือกใช้สถิติ

เชิงพรรณนาเพื่อบรรยายให้เห็นคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ร้อยละ จำนวน ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด ในรูปแบบของตารางไขว้ (Cross tabulation) ที่จะมีการนำเสนอสถิติเชิงอ้างอิงจากการทดสอบแบบไค-สแควร์ (Chi-squared Test) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกลุ่มลงไปด้วย จากนั้นผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์แบบจำลองโลจิตที่ตัวแปรตามมีสองกลุ่ม (Binary Logit Model) ซึ่งเป็นตัวแปรระดับกลุ่ม (Nominal Scale) และใช้การแปลผลค่าสัมประสิทธิ์ด้วย Odds ratio (Jampaklay, 2017) ในส่วนของข้อมูลเชิงคุณภาพถูกนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

เยาวชนไทยรุ่นวัยความยั่งยืน : ร่องรอยเชิงประจักษ์

ความเคลื่อนไหวด้านความยั่งยืนของเยาวชนไทยในสถาบันอุดมศึกษา จากการสำรวจพบว่า เยาวชนไทยรุ่นความยั่งยืนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 71.9) รองลงมาเป็นเพศชาย (ร้อยละ 18.0) นอกนั้นเป็นกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQA+) และไม่ระบุเพศ การนับถือศาสนาส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 86.3) และเป็นผู้ไม่นับถือศาสนา (Atheism) (ร้อยละ 8.5) นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้มีการสำรวจการย้ายถิ่นของกลุ่มตัวอย่างร่วมด้วย ซึ่งส่วนน้อยเป็นผู้ที่ย้ายถิ่นมาเพื่อแสวงหาโอกาสต่อเนื่องทางเศรษฐกิจหลังสำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (ร้อยละ 1.9) และเป็นผู้ที่ย้ายถิ่นมาด้วยเหตุผลทางการศึกษา (ร้อยละ 47.8) สัดส่วนใกล้เคียงกับผู้ที่ไม่มีการย้ายถิ่น (ร้อยละ 45.1)

Table 1. Sample Characteristics

Feature	Percentage	N
Sex	100.0	366
Male	18.0	66
Female	71.9	263
LGBTQA+	7.9	29
N/A	2.2	8
Religion	100.0	366
Buddhist	86.3	316
Islam	3.6	13
Christian	1.6	6
Atheist	8.5	31
Migration	100.0	366
No migration	45.1	165
Education	47.8	175
Family	5.2	19
Social Opportunities	1.9	7

เมื่อพิจารณาการครอบครองทุนจำแนกเป็นทุน 4 ประเภทตามความคิดของ Bourdieu ประกอบด้วย ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม และทุนทางสัญลักษณ์ โดยทุนทางเศรษฐกิจทำการวัดระดับการครอบครองทุนด้วยรายได้ต่อเดือนที่ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า

10,000 บาท (ร้อยละ 86.9) และการท่องเที่ยวต่างประเทศที่มีผู้เคยไปท่องเที่ยวต่างประเทศเพียงร้อยละ 27.0 เท่านั้น ขณะที่ทุนทางวัฒนธรรมทำความเข้าใจผ่านมิติทักษะการใช้ภาษาอังกฤษจากการสอบวัดระดับทักษะภาษาอังกฤษของสถาบันที่ศึกษา ประเภทโรงเรียนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีทักษะการใช้ทักษะภาษาอังกฤษอยู่ในระดับ Key (ร้อยละ 51.9) ตามมาตรฐานกรอบอ้างอิงความสามารถทางภาษาที่เป็นสากล (The Common European Framework of Reference for Languages: CEFR) ที่ประเทศไทยยึดเป็นหลัก (Soonsinpai, 2020) ซึ่งถือเป็นผู้ที่ยังเป็นผู้เรียนภาษาอังกฤษรุ่นเยาว์ (Young Learners) ที่มีความเข้าใจภาษาอังกฤษและสามารถสื่อสารได้อย่างเรียบง่ายในชีวิตประจำวัน

ในส่วนของประเภทโรงเรียนที่จบการศึกษาส่วนใหญ่เป็นรัฐบาล (ร้อยละ 86.3) มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่จบการศึกษาจากโรงเรียนสาธิตหรือโรงเรียนที่สังกัดอยู่ในมหาวิทยาลัย (ร้อยละ 1.9) สำหรับการใช้ภาษาต่างประเทศ กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศส่วนใหญ่อยู่ที่ 1 ภาษา (ร้อยละ 50.3) ซึ่งมักเป็นภาษาในกลุ่มประเทศเอเชีย เช่น ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน และภาษาเกาหลี เป็นต้น

ในแง่ของทุนทางสังคมที่ทำความเข้าใจผ่านมิติของการเป็นสมาชิกในเครือข่ายทางสังคมและสามารถใช้ประโยชน์จากเครือข่ายได้อยู่ที่ร้อยละ 53.3 ไม่เป็นสมาชิกในเครือข่ายอยู่ร้อยละ 46.7 และทุนทางสัญลักษณ์ที่สามารถวัดจากการได้รับการยอมรับ หรือเกียรติยศศักดิ์ศรี (Thongsawang & Rehbein, 2023) ซึ่งในที่นี้คือ ความสามารถในการเป็นผู้นำที่จะได้รับการยอมรับของตนเองที่มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีความเชื่อมั่นในตนเองหากต้องเป็นผู้นำน้อยที่สุด (ร้อยละ 2.7)

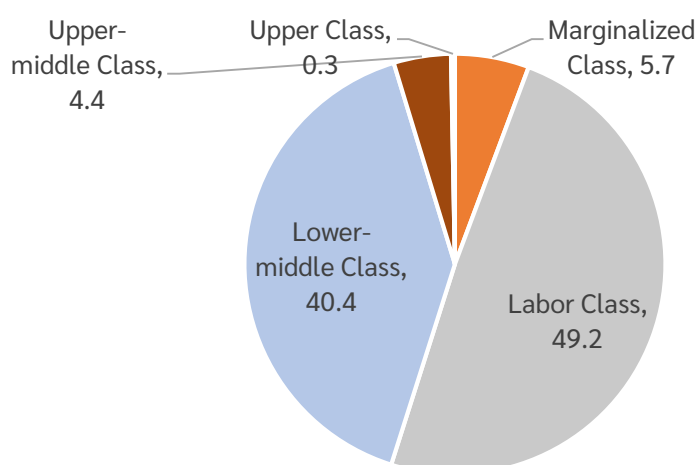
Table 2. Capital Possession of the Sample

Capital	Operationalizing capital	Percentage	N
Economic Capital	Monthly income	100.0	366
	<10,000 Bath	86.9	318
	10,001-20,000 Bath	11.5	42
	20,001-30,000 Bath	1.4	5
	>30,000 Bath	0.3	1
	International tourism	100.0	366
	Ever	27.0	99
	Never	73.0	267
Cultural Capital	English language skills	100.0	366
	Movers	1.6	6
	Key	51.9	190
	Preliminary	44.8	164
	First	1.6	6
	Type of school graduated	100.0	366
	Government schools	86.3	316
	Catholic-Christian Schools	8.5	31
	Demonstration schools	1.9	7
	Private schools	3.3	12

Table 2. Capital Possession of the Sample (cont.)

Capital	Operationalizing capital	Percentage	N
	Foreign language skills	100.0	366
	1 language	50.3	184
	2 language	18.3	67
	3 language	0.3	1
	No skills	31.1	114
Social Capital	Membership	100.0	366
	Having network	53.3	195
	No network	46.7	171
Symbolic Capital	Leadership	100.0	366
	Lowest	2.7	10
	Low	11.7	43
	Medium	57.1	209
	High	24.0	88
	Highest	4.4	16

การครอบครองทุนของกลุ่มตัวอย่างสามารถนำมาจำแนกแตกต่างทางชนชั้นได้ผ่านทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม และทุนทางสัญลักษณ์ ด้วยการให้ค่าคะแนนและจัดอันดับออกเป็น 5 ชนชั้นหลักทางสังคม ได้แก่ ชนชั้นชายขอบ (Marginalized Class) ชนชั้นแรงงาน (Labor Class) ชนชั้นกลางระดับล่าง (Lower-middle Class) ชนชั้นกลางระดับสูง (Upper-middle Class) และชนชั้นสูง (Upper Class) ซึ่งไม่ได้ใช้มิติทางเศรษฐกิจในการจำแนกเพียงอย่างเดียว (Thongsawang & Rehbein, 2023) โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นชนชั้นแรงงาน (ร้อยละ 49.2) ถัดมาเป็นชนชั้นกลางระดับล่าง (ร้อยละ 40.4) มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เป็นชนชั้นสูง (ร้อยละ 3)

Figure 1. Class Distinction Based on Capital Possession

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอให้เยาวชนรุ่นวัยความยั่งยืนให้คะแนนทัศนคติต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมโดยรวมของตนเอง เนื่องจากการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนมีความเกี่ยวข้องกับความเหลื่อมล้ำทางสังคมตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในหลากหลายมิติ (Hoffman, 2017) โดยมีคะแนนระหว่าง 0 ถึง 10 ในประเด็นความรู้สึกร่วมต่อความรุนแรงของความเหลื่อมล้ำทางสังคม ค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 8.4 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความรู้สึกร่วมต่อความรุนแรงของความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่อยู่ในระดับสูง ค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในชนชั้นสูง ขณะที่การได้รับผลกระทบจากความเหลื่อมล้ำทางสังคมจากการวัดความรู้สึกคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 6.2 เมื่อจำแนกตามชนชั้นจะพบว่า ความรู้สึกในการได้รับผลกระทบสูงสุดอยู่ในชนชั้นชายขอบและชนชั้นแรงงาน สำหรับความหวังต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 6.5 ชนชั้นกลางระดับสูงเป็นชนชั้นที่มีคะแนนสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ย

อย่างไรก็ดี เมื่อจัดกลุ่มทัศนคติต่อความเหลื่อมล้ำทางสังคมออกเป็น 2 กลุ่ม โดยค่าพิสัย 0-5 คะแนนจัดเป็น หนึ่งกลุ่ม และ 6-10 คะแนน จัดเป็นอีกหนึ่งกลุ่ม พบว่า เยาวชนไทยรุ่นวัยความยั่งยืนมีความรู้สึกร่วมในความเหลื่อมล้ำทางสังคมเป็นอย่างมาก (ร้อยละ 95.1) อีกทั้งยังมีความรู้สึกในการได้รับผลกระทบจากความเหลื่อมล้ำทางสังคม (ร้อยละ 63.7) และมีความหวังต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (64.5) อีกด้วย

Table 3. Attitudes Towards Social Inequality by Social Class

Score (Range 0-10)	Marginalized Class	Labor Class	Lower- middle Class	Upper- middle Class	Upper Class	Total
Emotional responses to social inequality						
Mean	8.3 (1.2)	8.4 (1.5)	8.5 (1.4)	8.1 (2.1)	10.0 (0.0)	8.4 (1.5)
N	21	180	148	16	1	366
Impact of social inequality						
Mean	6.3 (1.7)	6.3 (2.1)	6.2 (2.0)	5.5 (2.6)	3.0 (0.0)	6.2 (2.1)
N	21	180	148	16	1	366
Feeling hopeful inspires support for social change						
Mean	6.8 (2.5)	6.1 (2.5)	6.8 (2.4)	7.4 (2.9)	5.0 (0.0)	6.5 (2.5)
N	21	180	148	16	1	366

Note: The values in parentheses are standard deviations.

ความเชื่อมั่นต่อสถาบันกฎหมายในการจัดการความยั่งยืน ซึ่งสถาบันกฎหมายมีบทบาทอย่างมากในการสร้างความยั่งยืนผ่านผู้กระทำต่าง ๆ ในสังคมทั้งที่เป็นปัจเจกบุคคล ภาคธุรกิจเอกชน และหน่วยงานราชการ (Salminen & Rajavuori, 2021) ผู้วิจัยได้ขอให้เยาวชนรุ่นวัยความยั่งยืนให้คะแนนระหว่าง 0 ถึง 10 โดยพบว่า ความเชื่อมั่นในสถาบันกฎหมายของประเทศอยู่ในระดับต่ำ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.9 ขณะที่ความเชื่อมั่นในสถาบันกฎหมายระหว่างประเทศมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 6.1 ซึ่งอยู่ในระดับสูง

เมื่อจัดกลุ่มตัวแปรออกเป็นพบว่า เยาวชนรุ่นวัยความยั่งยืนมีความเชื่อมั่นในสถาบันกฎหมายระหว่างประเทศ (ร้อยละ 59.3) มากกว่าความเชื่อมั่นในสถาบันกฎหมายในประเทศ (ร้อยละ 37.2)

Table 4. Trust in Legal Institutions for Sustainability Management by Social Class

Score (Range 0-10)	Marginalized Class	Labor Class	Lower-middle Class	Upper-middle Class	Upper Class	Total
Thai legal institutions						
Mean	4.6 (2.0)	4.9 (2.4)	4.8 (2.7)	4.9 (3.3)	2.0 (0.0)	4.9 (2.5)
N	21	180	148	16	1	366
Institute of international law						
Mean	6.1 (1.9)	6.2 (2.1)	6.0 (2.5)	5.8 (2.7)	6.0 (0.0)	6.1 (2.3)
N	21	180	148	16	1	366

Note: The values in parentheses are standard deviations.

การเป็นพลเมืองตื่นตัวของเยาวชนรุ่นวัยความยั่งยืน ผู้วิจัยทำความเข้าใจผ่าน 2 มิติสำคัญคือการเคลื่อนไหวทางสังคมในสถานการณ์ทางการเมืองที่ผ่านมา และการเป็นพลเมืองตื่นตัวสีเขียว (Green Active Citizen) เยาวชนรุ่นวัยความยั่งยืนส่วนใหญ่มีการเคลื่อนไหวในพื้นที่ออนไลน์ (Online Movement) เพื่อร่วมสนับสนุนการเคลื่อนไหวทางสังคมในสถานการณ์ทางการเมืองที่ผ่านมา (ร้อยละ 71.0) และยังเป็นพลเมืองตื่นตัวสีเขียว (ร้อยละ 74.3) ที่มีความมุ่งมั่นในการสร้างความยั่งยืนจากการกระทำทางสังคมส่วนบุคคล ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการเชื่อมโยงออกไปยังการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืน

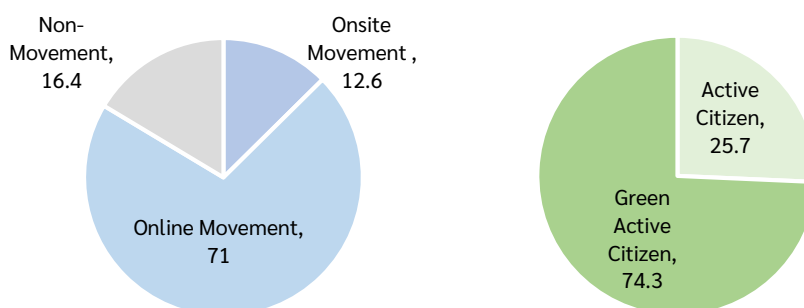

Figure 2. Active Citizenship

การจำแนกแตกต่างในการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืน

การจำแนกแตกต่างในการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนเป็นการวิเคราะห์ตารางไขว้เป็นการประเมินเบื้องต้นของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนด้วยสถิติการทดสอบแบบไค-สแควร์ ซึ่งจะนำไปสู่การวิเคราะห์แบบจำลองโลจิสต์ที่ตัวแปรตามมีสองกลุ่มในลำดับถัดไป สำหรับผลการวิเคราะห์ตารางไขว้ที่แสดงให้เห็นในตารางที่ 5 พบว่า ความสามารถในการเป็นผู้นำ ชนชั้น

ทางสังคม ความหวังต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และการเป็นพลเมืองตื่นตัวสีเขียว มีความสัมพันธ์กับการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้ที่มีความเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนเข้มแข็งเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเป็นผู้นำระดับปานกลาง (ร้อยละ 56.0) ในส่วนของชนชั้นทางสังคมผู้ที่มีความเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนเข้มแข็งที่เป็นชนชั้นแรงงานจะมีการเคลื่อนไหวเบาบางมากกว่าชนชั้นอื่น ๆ (ร้อยละ 57.9) ขณะที่ชนชั้นกลางระดับล่าง (ร้อยละ 44.4) และชนชั้นกลางระดับสูง (ร้อยละ 5.6) มีการเคลื่อนไหวเข้มแข็งในสัดส่วนที่สูงกว่าผู้ที่มีการเคลื่อนไหวเบาบาง สำหรับผู้ที่มีความหวังในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะมีสัดส่วนการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนอย่างเข้มแข็ง (ร้อยละ 69.8) เช่นเดียวกับผู้ที่เป็พลเมืองตื่นตัวสีเขียว (ร้อยละ 86.9)

Table 5. Percentage Distribution of the Sample by Movement for Sustainability

Feature	Movement for Sustainability		Total	X ²	P-value
	Weak	Strong			
Symbolic capital					
Leadership:	3.5	2.4	2.7	12.088	0.017
Lowest					*
Low	17.5	9.1	11.7		
Medium	59.6	56.0	57.1		
High	18.4	26.6	24.0		
Highest	0.9	6.0	4.4		
Total	100.0 (114)	100.0 (252)	100.0 (366)		
Social class					
Marginalized	8.8	4.4	5.7	11.473	0.022
Labor	57.9	45.2	49.2		*
Lower-middle	31.6	44.4	40.4		
Upper-middle	1.8	5.6	4.4		
Upper	0.0	0.4	0.3		
Total	100.0 (114)	100.0 (252)	100.0 (366)		
Feeling Hopeful Inspires Support for Social Change					
Hopeless	47.4	30.2	35.5	10.150	0.001
Hopeful	52.6	69.8	64.5		***
Total	100.0 (114)	100.0 (252)	100.0 (366)		
Active citizen					
General active citizen	53.5	13.1	25.7	67.165	0.000
Green active citizen	46.5	86.9	74.3		***
Total	100.0 (114)	100.0 (252)	100.0 (366)		

***p < 0.001; **p < 0.01; *p < 0.05

การเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนของเยาวชนไทยในสถาบันอุดมศึกษา

การเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนของเยาวชนไทยในสถาบันอุดมศึกษาเป็นการนำเสนอผลการวิจัยจากการวิเคราะห์แบบจำลองโลจิสต์ที่ตัวแปรตามมีสองกลุ่มออกเป็น 3 โมเดล โดยโมเดลที่ 1 เป็นตัวแปรการครอบครองทุน โมเดลที่ 2 ให้ความสนใจกับความตื่นตัวทางสังคม และโมเดลที่ 3 เน้นไปที่ความหวังและความเชื่อมั่นทางสังคม

เยาวชนไทยในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความสามารถในการเป็นที่ยอมรับหากต้องเป็นผู้นำน้อยจะมีโอกาสในการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนน้อยกว่าผู้ที่มีความสามารถในการเป็นที่ยอมรับหากต้องเป็นผู้นำมากที่สุดร้อยละ 89 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เมื่อค่าของตัวแปรอื่นเท่ากัน โดยในการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนในฐานะการเคลื่อนไหวทางสังคม (Social Movement) จำเป็นต้องอาศัยความสามารถในการเป็นผู้นำเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลง เป็นผู้กำหนดเป้าหมายของการเคลื่อนไหว ออกแบบกิจกรรมเพื่อใช้ในการเคลื่อนไหวให้บรรลุเป้าหมาย สามารถสร้างแรงจูงใจและสื่อสารเป้าหมายให้ผู้อื่นเข้าร่วมขบวนการ การเป็นผู้นำยังมีความเกี่ยวข้องกับความคิดหวังจากเพื่อนสมาชิกผู้ร่วมขบวนการอีกด้วย (Melucci, 1996; DeCesare, 2013) ความสามารถในการเป็นที่ยอมรับหากต้องเป็นผู้นำจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการกระทำเพื่อเคลื่อนไหวทางสังคม

Table 6. Proportional Odds Ratios from Binary Regression Analysis of Factors Related to Sustainability Movement by Capital Possession

Variables	Movement for Sustainability	
	β	Odds Ratio (e^b)
Monthly income	0.00	1.00
English language skills (Reference group: First)		
Movers	0.27	1.31
Key	-0.93	0.39
Preliminary	-0.47	0.62
Membership	0.20	1.22
Leadership (Reference group: Highest)		
Lowest	-1.95	0.14
Low	-2.25*	0.11
Medium	-1.79	0.17
High	-1.34	0.26
-Log likelihood = 433.564		
N = 366		

***p < 0.001; **p < 0.01; *p < 0.05

ความสัมพันธ์ระหว่างการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนกับความตื่นตัวทางสังคม โดยเยาวชนไทยที่เป็นพลเมืองตื่นตัวสีเขียว (Green Active Citizen) มีโอกาสในการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนสูงกว่าเยาวชนไทยที่เป็นพลเมืองตื่นตัวทั่วไป 7.61 เท่า ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.001 การเป็นพลเมืองตื่นตัวสีเขียวเป็นส่วนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการเป็นพลเมืองตื่นตัว (Active Citizen) กับจิตสำนึกสีเขียว

(Eco-conscious) ซึ่งแสดงออกผ่านการกระทำทางสังคมเพื่อมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมทั้งในแง่ของการลงมือทำและการใช้สื่อออนไลน์เพื่อเป็นช่องทางรณรงค์ให้เพื่อนคนอื่น ๆ เห็นถึงความสำคัญในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ พลเมืองต้นตัวเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการขับเคลื่อนประเด็นทางสังคมและมีความรับผิดชอบต่องาน พลเมืองต้นตัวจึงมีวิธีคิดที่เป็นลักษณะของการมีมนุษย์เป็นแกนกลางในการเปลี่ยนแปลงสังคม (Jantan, 2023) เมื่อผนวกรวมกับจิตสำนึกสีเขียวที่มีมิติของการมีความคิดที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม จึงกลายเป็นพลเมืองต้นตัวสีเขียวที่ให้ความสำคัญกับประเด็นสิ่งแวดล้อมมากกว่าพลเมืองต้นตัวทั่วไป

Table 7. Proportional Odds Ratios from Binary Regression Analysis of Factors Related to Sustainability Movement by Active Citizenship

Variables	Movement for Sustainability	
	β	Odds Ratio (e^b)
Social movement (Reference group: Onsite movement)		
Online movement	0.08	1.09
Non-movement	-0.43	0.65
Green active citizens	2.03***	7.61
-Log likelihood = 387.703		
N = 366		

***p < 0.001; **p < 0.01; *p < 0.05

ข้อมูลแบบจำลองโลจิตเพื่อทำนายการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนโดยตัวแปรความหวังและความเชื่อมั่นทางสังคม สะท้อนให้เห็นว่า เยาวชนไทยที่มีความหวังต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนสูงกว่าเยาวชนไทยที่ไม่มีความหวัง 2.14 เท่า ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ความหวัง (Hope) ถือเป็นประเด็นที่ถูกให้ความสนใจในทางมานุษยวิทยา ซึ่งความหวังเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการกระทำทางสังคมเพื่อแสดงความปรารถนาที่จะมีอนาคตที่ดีกว่าปัจจุบันที่เป็นอยู่ ความหวังยังแฝงไปด้วยปฏิบัติการผ่านการลงมือทำ (Duangwises, 2021) การเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนผ่านการลงมือทำกิจกรรมทางสังคมที่มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนก็อาจตีความได้ว่าเป็นการลงมือทำเพื่อความหวังในการอยากเห็นสังคมไทยที่ตนเองดำรงอยู่อุดมด้วยความยั่งยืน ซึ่งเป็นแบบแผนทางวัฒนธรรมร่วมกันเพื่อก้าวไปให้ถึงอนาคตที่ดีกว่า (Appadurai, 2013)

Table 8. Proportional Odds Ratios from Binary Regression Analysis of Factors Related to Sustainability Movement by Hope and Confidence in Social Institutions

Variables	Movement for Sustainability	
	β	Odds Ratio (e ^b)
Emotional responses to social inequality	-0.13	0.88
Impact of social inequality	-0.13	0.87
Feeling hopeful inspires support for social change	0.76**	2.14
Confidence in Thai legal institutions	0.24	1.27
Confidence in institute of international law	-0.28	0.76
-Log likelihood = 442.512		
N = 366		

***p < 0.001; **p < 0.01; *p < 0.05

ปฏิบัติการบนสนามของความยั่งยืน : ร่องรอยจากองค์กรนิสิต

ข้อค้นพบการวิจัยในส่วนนี้เกิดขึ้นจากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคการวิจัยเชิงชาติพันธุ์ วรรณนาออนไลน์ การเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนของนิสิตที่รวมตัวกันทำงานอย่างเป็นองค์การมีการรับรู้เกี่ยวกับประเด็นด้านความยั่งยืนและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) บนพื้นฐานของการเป็นมหาวิทยาลัยแห่งการเรียนรู้เพื่อสังคม (Learning University for Society) ด้วยการมุ่งสร้างให้นิสิตมีทักษะที่สามารถดำรงอยู่ได้ในศตวรรษที่ 21 และเป็นพลเมืองโลกที่มีคุณค่า (Cosmopolitanism) คำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังมีเป้าหมายของมหาวิทยาลัยในการเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว (SWU Green University) จากการประเมินผลการจัดอันดับมหาวิทยาลัยสีเขียวโลก (UI GreenMetric World University Rankings) ที่ใช้ชุดมาตรฐานความเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวจากสถานที่และโครงสร้างพื้นฐาน พลังงานและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ของเสีย น้ำ การขนส่ง และการศึกษา เช่น การจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ กิจกรรมการคัดแยกขยะ รายวิชาที่มีความเกี่ยวข้องกับความยั่งยืน และองค์กรนิสิตที่ทำกิจกรรมเกี่ยวกับความยั่งยืน เป็นต้น (Sustainable Development Office Srinakharinwirot University, 2021) เช่นเดียวกันกับการจัดอันดับมหาวิทยาลัยที่มีการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs Rankings) ที่อาศัยกรอบ 17 เป้าหมายมาใช้ในการวัดและจัดอันดับ (Srinakharinwirot University, 2022) ความเป็นสีเขียว ความยั่งยืน และการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงถูกทำให้เป็นชุดกรอบความคิดเดียวกันผ่านโครงสร้างดังที่กล่าวไปแล้ว ความยั่งยืนในที่นี้จึงไม่ได้หมายความว่าเฉพาะความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม แต่เป็นความยั่งยืนหลากหลายมิติที่มากไปกว่าสิ่งแวดล้อม

องค์กรนิสิตได้กลายเป็นผู้กระทำการที่ดำเนินกิจกรรมไปตามชุดกรอบความคิดเชิงโครงสร้างและในขณะเดียวกันก็เป็นองค์กรที่ผลิตสร้างปฏิบัติการใหม่ ๆ ขึ้นมาได้เช่นเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นผ่านการจัดกิจกรรมนิสิต (Student Activities) ที่เปิดพื้นที่ให้การใช้ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และการคำนึงถึงความหลากหลายมากไปกว่าการจำกัดตนเองอยู่ตามกรอบเชิงโครงสร้างเพียงอย่างเดียว ซึ่งความคิดสร้างสรรค์จึงก่อให้เกิดความหมายใหม่ที่พ้นไปจากขอบเขตที่ถูกกำหนดด้วยโครงสร้างทางสังคมเดิม (Wagner, 1981) ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปฏิบัติการในการลงมือทำเพื่อร่วมขับเคลื่อนและแสดงออกประเด็นทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปความหวังของเยาวชนไทยที่ถูกแสดงออก

ผ่านองค์กรนิสิตในการปรารถนาที่อยากจะอยู่ในสังคมที่มีความยั่งยืนผ่านการทำกิจกรรมที่เปิดให้นิสิตทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างทั่วถึงภายใต้ตัวแบบ “HOPE”

H: Happiness การจัดกิจกรรมขององค์กรนิสิตมีความมุ่งหวังให้เกิดการสร้างพื้นที่ความสุขให้กับนิสิตภายในมหาวิทยาลัยและมีการขยายต่อไปยังพื้นที่ชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยที่มีลักษณะพิเศษของสังคมเมืองที่รายล้อมไปด้วยสถานที่ทำงาน พื้นที่การอยู่อาศัย และพื้นที่รอยต่อของการสัญจรในชีวิตประจำวัน ซึ่งการขับเคลื่อนความสุขผ่านกิจกรรมที่องค์กรนิสิตเป็นผู้ดำเนินงานเป็นการก่อรูปให้เกิดการพัฒนามหาวิทยาลัยให้กลายเป็นองค์กรแห่งความสุข (Happiness Organization) ส่วนใหญ่ปรากฏให้เห็นในกิจกรรมเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เช่น โครงการเทศกาลดนตรี Graph of Music ที่มุ่งให้นิสิตได้แสดงศักยภาพเชิงสร้างสรรค์ ขณะเดียวกันก็เปิดให้บุคคลทั่วไปที่สนใจสามารถเข้ามาร่วมทำกิจกรรมได้อีกด้วย เป็นต้น โครงการเหล่านี้จึงได้นำมาสู่ทิศทางการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยให้กลายเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีความสุขภายในและกระจายความสุขออกไปยังชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัย ทั้งยังตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้เป็นอย่างดี

O: Opportunities การสร้างโอกาสให้กับนิสิตทุกคนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์และนำเสนอตัวตนของตนเองผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยองค์กรนิสิต ในแต่ละองค์กรจะมีลักษณะการดำเนินกิจกรรมที่เฉพาะยึดติดอยู่กับคุณลักษณะและทุนของคณะ/วิทยาลัยที่สังกัด เช่น คณะศึกษาศาสตร์ มีคุณลักษณะและทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอน ทุนทางวัฒนธรรมในที่นี้จึงเป็นองค์ความรู้ทางด้านศึกษาศาสตร์ รวมไปถึงทุนทางสังคมที่ผลิตขึ้นจากการมีเครือข่ายทางด้านการศึกษากับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่ทำการเรียนการสอนในด้านนี้ก็ได้เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกันเป็นเครือข่ายกระดานดำสัมพันธ์ เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวนี้ได้ทำให้องค์กรนิสิตผลิตกิจกรรมขึ้นภายใต้ทุนทางวัฒนธรรมและทุนทางสังคมที่ตนเองมีเป็นหลัก กิจกรรมขององค์กรนิสิตจึงมีความหลากหลายและสร้างโอกาสให้กับนิสิตได้ใช้ความคิดและความรู้ที่ตนมีในฐานะทุนทางวัฒนธรรมมาปฏิบัติให้เกิดเป็นรูปธรรมในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งทำให้นิสิตมีกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) รวมไปถึง การใช้กิจกรรมขององค์กรนิสิตเพื่อสร้างโอกาสให้กับผู้คนในสังคมอย่างเท่าเทียมกัน เช่น โครงการ SWU Open House ที่มีจุดเน้นในการสร้างการศึกษาที่มีความเท่าเทียมกันให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้เข้ามารับข้อมูลที่จำเป็นต่อการสมัครเข้าศึกษาต่อ ได้เข้ามาเรียนรู้คุณลักษณะและทุนของคณะ/วิทยาลัยนั้น ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจในการเรียนต่อ เป็นต้น

P: Participation ต่อเนื่องจากการสร้างความสุขและโอกาส การมีส่วนร่วมถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญสำหรับการขับเคลื่อนความยั่งยืนผ่านปฏิบัติการทางกิจกรรมขององค์กรนิสิต การมีส่วนร่วมของนิสิตสามารถมีได้หลากหลายช่องทางทั้งที่เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการดึงให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วมได้ ซึ่งก็คือผู้นำองค์กรนิสิตที่เป็นประธานสภานิสิต นายกองค์การนิสิต และประธานสโมสรนิสิต/ชมรม ที่มีคุณสมบัติของความเสียสละในการก้าวมาเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมในกระบวนการออกแบบกิจกรรมต่าง ๆ ผู้นำองค์กรนิสิตจะเปิดพื้นที่ให้สมาชิกภายในองค์กรในฐานะผู้ร่วมขบวนการเคลื่อนไหวช่วยกันคิดและเติมเต็มช่องว่างให้กิจกรรมมีความสมบูรณ์มากที่สุดโดยมีกลไกของความยั่งยืนที่บรรจุผ่านการทำให้กิจกรรมตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นตัวกำหนดลักษณะของการทำงาน การมีส่วนร่วมจึงมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำที่เกิดขึ้นภายในองค์กรนิสิตร่วมด้วย นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมก็ได้ขยายตัวออกไปนอกมหาวิทยาลัยผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ได้เช่นเดียวกัน

โดยเฉพาะการลงไปทำงานเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น โครงการปลูกป่าและค่ายอาสาพัฒนา ที่ให้ความสำคัญกับความหลากหลายระดับของการมีส่วนร่วม เป็นต้น

E: Equality ความเท่าเทียมถือเป็นประเด็นหลักที่องค์กรนิสิตให้ความสำคัญมากที่สุดในการออกแบบกิจกรรม ความเท่าเทียมปรากฏให้เห็นในหลายลักษณะโดยเฉพาะประเด็นความเท่าเทียมที่สังคมให้ความสนใจ เช่น ความหลากหลายทางเพศ การเคลื่อนไหวทางการเมือง สุขภาวะอนามัยเจริญพันธุ์ เป็นต้น องค์กรนิสิตก็กลายเป็นกำลังหลักที่ทำให้ประเด็นต่าง ๆ กลายมาเป็นกิจกรรมทั้งเป็นไปเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และสร้างประเด็นถกเถียงในลักษณะเวทีสาธารณะ การเสวนาวิชาการจึงเป็นรูปแบบหลัก ๆ ที่องค์กรนิสิตเลือกหยิบมาใช้เพื่อส่งต่อความรู้ความเข้าใจในเรื่องความเท่าเทียมให้กับทุกคนในสังคมได้รับรู้ ดังโครงการ Sailor of Sexnitary ที่จัดขึ้นโดยสภานิสิต ซึ่งมุ่งให้เกิดการผลักดันเกี่ยวกับผ้าอนามัยฟรีเพื่อนิสิตหญิงทุกคนโดยเริ่มต้นจากมหาวิทยาลัย รวมไปถึงการสนับสนุน ส่งเสริม ป้องกัน สุขภาวะอนามัยเจริญพันธุ์ในเพศชาย หญิง และ LGBTQIA+

ไปให้ถึงเป้าหมายกันเถอะ : สังเคราะห์ผลการวิจัยสู่การใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย

การพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนสถาบันอุดมศึกษาบนฐานของการพัฒนาคนไทยให้มีความพร้อมในศตวรรษที่ 21 เพื่อขับเคลื่อนสู่สังคมแห่งความยั่งยืนและมุ่งสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งในงานชิ้นนี้ให้ความสนใจคนไทยแห่งศตวรรษที่ 21 ที่เป็น “เยาวชนไทยรุ่นวัยความยั่งยืน” ที่ร่วมเวลามากกับการประกาศเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนให้เป็นวาระการพัฒนาเพื่ออนาคต หลังจากการศึกษาครั้งนี้จากข้อมูลการวิจัยที่เป็นทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ผลการวิจัยที่เป็นข้อค้นพบเพื่อพัฒนาไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงนโยบายในการขับเคลื่อนความยั่งยืนภายในสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างสำเร็จดังนี้

1) การเป็นพลังสร้างสรรค์ของเยาวชนไทยรุ่นวัยความยั่งยืน การที่เยาวชนมีความฝันและความหวังในการอยากเห็นสังคมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี เยาวชนไทยจึงมุ่งอยากเห็นอนาคตที่ดีและอยากเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สังคมแห่งความยั่งยืน รัฐบาลควรมีการส่งเสริมให้เยาวชนไทยสามารถใช้ทักษะความสามารถของตนเองในการแสดงออกบนพื้นที่สาธารณะได้อย่างเต็มที่ผ่านการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนที่เยาวชนไทยสามารถมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านสิ่งที่ตนถนัด เช่น การ Pitching การพัฒนานวัตกรรมที่ช่วยในการสร้างความยั่งยืนที่เป็นทั้งเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคม การเขียนวรรณกรรมเพื่อบอกเล่าโลกแห่งความยั่งยืนที่เยาวชนไทยอยากฝันเห็น เป็นต้น ความคิดดังกล่าวนี้ที่ปรากฏในพื้นที่ของกิจกรรมสามารถนำไปสู่การที่รัฐบาลสามารถหยิบยกความคิดและพลังสร้างสรรค์ของเยาวชนไทยรุ่นวัยความยั่งยืนไปพัฒนาให้เกิดผลผลิตเป็นรูปธรรมได้ต่อไป อีกทั้งเยาวชนไทยยังมีคุณลักษณะของการเป็นพลเมืองตื่นตัวสีเขียวที่มีพลังเป็นอย่างมากในการร่วมขับเคลื่อนเปลี่ยนแปลงสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความยั่งยืน

2) กลไกโครงสร้างที่เป็นสถาบันกฎหมายอย่างเข้มแข็ง ความเชื่อมั่นของเยาวชนไทยรุ่นวัยความยั่งยืนมีความเชื่อมั่นในสถาบันกฎหมายระหว่างประเทศมากกว่าสถาบันกฎหมายภายในประเทศซึ่งไม่ทันต่อเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนได้อย่างทันท่วงที เยาวชนไทยรุ่นวัยนี้มีการรับรู้ร่วมกันต่อปรากฏการณ์ทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเป็นอย่างมาก สถาบันกฎหมายภายในประเทศจึงจำเป็นต้องมีการออกแบบและสร้างกรอบความคิดการเติบโตแบบยั่งยืน (Sustainability Growth

Mindset) โดยเฉพาะการกระตุ้นความคิดเพื่อความยั่งยืนในระดับปัจเจกบุคคล ในหลายประเทศดังเช่น ฟิลิปปีนส์ที่มีการพัฒนาร่างพระราชบัญญัติการสำเร็จการศึกษาเพื่อสิ่งแวดล้อม (Graduation Legacy For the Environment Act) ที่เปิดพื้นที่ให้เยาวชนเป็นแกนกลางและกลไกสำคัญในการสร้างความยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหาภาวะโลกร้อนผ่านการปลูกต้นไม้ ประเทศไทยอาจพิจารณาการพัฒนากฎหมายที่เหมาะสมกับการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นทิศทางจิตสำนึกทางสิ่งแวดล้อมจากเยาวชนไทย จากนั้น จึงค่อยพัฒนามาตรการ หรือแนวทางที่เหมาะสมกับคุณลักษณะเฉพาะของเยาวชนไทยรุ่นวัยความยั่งยืน ซึ่งมีความแตกต่างกันออกไปตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมจากเยาวชนในประเทศอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนให้เยาวชนไทย สามารถรับรู้ได้ง่ายและมีความเชื่อมั่นต่อการจัดการด้านความยั่งยืนโดยมีกฎหมายเป็นพื้นฐาน

บทสรุป

ท่ามกลางสังคมที่มีความตื่นตัวในการมุ่งสู่การพัฒนาสังคมที่มีความยั่งยืนและมีความยืดหยุ่น ต่อทุกคนและสรรพสิ่งที่อยู่ร่วมกันในสังคม ประเด็นความยั่งยืนจึงถูกหยิบยกขึ้นมาเพื่อแสดงให้เห็นถึง ทิศทางการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนที่คำนึงถึงอนาคต (Jearajit, 2023) ในช่วงของการเคลื่อนไหวทาง การเมืองของเยาวชนไทยที่ผ่านมา ความยั่งยืนที่เป็นสิ่งแวดล้อมอาจถูกตั้งคำถามว่ามีการกล่าวถึงเพื่อ สร้างประเด็นเชิงสาธารณะในขบวนการเคลื่อนไหวน้อยกว่าประเด็นอื่น ๆ หรือไม่ ในงานชิ้นนี้จึงได้ พยายามแสดงให้เห็นว่า ความยั่งยืนของเยาวชนไทยไม่ได้ถูกพิจารณาเฉพาะที่เป็นสิ่งแวดล้อมเพียง เท่านั้น (Chiangthong, 2006) แต่กินใจความครอบคลุมไปยังความเท่าเทียมทางเพศและการศึกษา การมี สุขภาพที่ดี และการปกป้องสิ่งแวดล้อมที่ได้อาจได้รับผลกระทบจากการถูกทำให้เป็นธุรกิจ ซึ่งความยั่งยืน ไม่ควรถูกปรากฎในขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบชั่วคราว แต่ควรเกิดขึ้นในฐานะการเคลื่อนไหว ทางสังคมที่ยึดติดอยู่ในระดับชีวิตประจำวันของปัจเจกบุคคล

ข้อค้นพบของการวิจัยในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนของเยาวชนไทย ในสถาบันอุดมศึกษามีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการได้รับการยอมรับหากต้องเป็นผู้นำ การเป็น พลเมืองตื่นตัวสีเขียว และการมีความหวังเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม อีกทั้งยังคาบเกี่ยวกับการมี สถานะเป็นองค์กรนิสิตที่สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมตอบสนองต่อการสร้างสังคมไทยใส่ใจความยั่งยืน ผ่านมิติของการคำนึงถึงความสุข การสร้างโอกาส การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม และความเท่าเทียมกัน ในทุกมิติ

จากที่ได้กล่าวมาแล้วในการนำเสนอผลการวิจัย เมื่อพิจารณาเยาวชนไทยรุ่นวัยความยั่งยืนใน ฐานรุ่นคนก็จะเห็นได้ว่าฮาบีทส์มีส่วนสำคัญในการสร้างคุณลักษณะของเยาวชนไทยผ่านการแสดงออก ในการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อความยั่งยืนที่ผสมผสานไปกับการใช้วิถีชีวิตร่วมด้วย (Unno, et.al, 2023; Lamb, 2015; Ortnier, 1998; Noonin, 2020) การเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนของเยาวชนไทยใน สถาบันอุดมศึกษามีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการเป็นที่ยอมรับหากต้องเป็นผู้นำ เยาวชนไทยที่ มีความเป็นผู้นำน้อยจะมีการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนน้อยกว่าผู้ที่มีความสามารถในการเป็นที่ยอมรับ หากต้องเป็นผู้นำมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทุนทางสัญลักษณ์ที่เป็นการได้รับการยอมรับ (Thongsawang & Rehbein, 2023) ที่แต่ละบุคคลมีไม่เท่าเทียมกันมีความเกี่ยวข้องกับการแสดงออก ผ่านปฏิบัติการทางสังคมที่มีความแตกต่างกันออกไป อีกทั้งการได้รับการยอมรับยังมีความสำคัญต่อการ ขับเคลื่อนทิศทางการเคลื่อนไหวอีกด้วย (Melucci, 1996; DeCesare, 2013) ขณะที่เยาวชนไทยที่เป็น

พลเมืองต้นต้วสีเขียวมีการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนสูงกว่าเยาวชนไทยที่เป็นพลเมืองต้นต้วทั่วไป ซึ่งการเป็นพลเมืองต้นต้วมีความเกี่ยวข้องไปกับการลงมือทำหรือลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอยู่แล้ว (Jantan, 2023) เมื่อถึงมิตินี้มีส่วนร่วมของเยาวชนมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการสร้างความยั่งยืนควบคู่ไปกับทักษะความคิดสร้างสรรค์ การกล้าคิดและกล้าทำ (Rendell & Kantamaturapoj, 2020) จะทำให้เกิดการหลอมรวมในการเป็นพลเมืองต้นต้วสีเขียวที่มีคุณค่าและมีพลังในการสร้างสังคมที่มีความยั่งยืน และเยาวชนไทยที่มีความหวังต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนสูงกว่าเยาวชนไทยที่ไม่มีความหวังเลย

ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบจากการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนเยาวชนไทยในสถาบันการศึกษานำมาสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้วยการใช้กลไกของมหาวิทยาลัยในการเอื้อให้นักศึกษาสามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ได้ผ่านการบ่มเพาะทักษะและการเปิดพื้นที่เพื่อใช้ความคิดสร้างสรรค์ได้มากขึ้น กลไกดังกล่าวหมายรวมถึงการกำหนดกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพนิสิตนักศึกษาภายใต้ยุทธศาสตร์เชิงสร้างสรรค์ที่เน้นทักษะ การได้ทดลองทำ และสามารถสร้างความยั่งยืนได้ด้วยการให้นักศึกษาเป็นฐานของการขับเคลื่อนความยั่งยืนในสถาบันอุดมศึกษา นอกจากนี้ ควรมีการยืดหยุ่นในแง่ของการใช้งบประมาณและรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมต่อการที่นิสิตนักศึกษาสามารถทำงานได้อย่างเหมาะสมและลดความยุ่งยากของการดำเนินงานลงไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต การวิจัยครั้งนี้เลือกพื้นที่การศึกษาอย่างเฉพาะเจาะจงด้วยข้อจำกัดทางด้านเวลาและงบประมาณ การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในลักษณะของการเปรียบเทียบรูปแบบการเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนของเยาวชนไทยในสถาบันอุดมศึกษาจากการสำรวจหลากหลายสถาบันเพื่อให้เห็นชุดแบบแผนของการเคลื่อนไหวที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือต่างกัน อีกทั้งยังสามารถพัฒนาไปสู่การวิจัยทางมานุษยวิทยาที่มีคุณลักษณะของการทำความเข้าใจมนุษย์ได้อย่างลึกซึ้ง โดยการประยุกต์ใช้วิธีการกระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) ที่ให้เยาวชนได้สามารถออกแบบนโยบายเพื่อขับเคลื่อนสังคมไทยใส่ใจความยั่งยืนและพัฒนาไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ยังควรขยายขอบเขตประชากรการวิจัยที่ศึกษาให้ครอบคลุมเยาวชนไทยที่อยู่ในสถานศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาด้วย

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “การเคลื่อนไหวเพื่อความยั่งยืนของเยาวชนไทยในสถาบันอุดมศึกษา” โดยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินงบประมาณรายได้ของคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

References

- Andres, L. (2016). Theories of the sociology of higher education access and participation. In *Routledge Handbook of the Sociology of Higher Education*, James E. Côté and Andy Furlong (eds.), pp. 29-39. Abingdon: Routledge.
- Appadurai, A. (2013). *The Future as Cultural Fact: Essays on the Global Condition*. London: Verso.

- Asavanirandom, C., Pechdin, W., Ngamsomsak, R., & Bhula-Or, R. (2023). What Influences Older Urban Poor's Attitude towards Online Job Search? Implications for Smart Cities Development. *Smart Cities*, 6(1), 614-625.
- ASEAN University Network. (2012). *ASEAN University Network-Quality Assurance (AUN-QA)*. Retrieved from <https://www.aunsec.org/discover-aun/thematic-networks/aun-q>
- Barlett, P. F. (2008). Reason and Reenchantment in Cultural Change Sustainability in Higher Education. *Current Anthropology*, 49(6), 1077-1098.
- Boonyaleepun, C., & et.al. (2022). Thailand's Social Inequalities in the Dimensions of Education, Economic and Public Health. *Journal of Social Sciences, Srinakharinwirot University*, 25(2), 240-261. (in Thai)
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*, J. E. Richardson (ed.), pp. 241-258. New York: Greenwood Press.
- Chamchan, C., & Kittisuksathit, S. (2019). Generation Y Employees in Thai Workplaces: What Make Them Stay or Leave. *Asia-Pacific Social Science Review*, 19(1), 49-65.
- Chiangthong, J. (2006). *Development Sociology*. Bangkok: Odeon Store.
- Clark, B. R. (1973). Development of the Sociology of Higher Education. *Sociology of Education*, 46(1), 2-14.
- DeCesare, M. (2013). Toward an Interpretive Approach to Social Movement Leadership. *International Review of Modern Sociology*, 39(2), 239-257.
- Dechakhamphu. K. (2023). The Stability of the Elderly in Cross-Generational Families. *Local Administration Journal*, 16(1), 233-248.
- Deem, R. (2004). Sociology and the sociology of higher education: A missed call or a disconnection? *International Studies in Sociology of Education*, 14(1), 21-46.
- Duangwises, N. (2021). Hopefulness: The Philosophical and Anthropological Debates. *Journal of Social Sciences, Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University*, 33(2), 31-65.
- Greenpeace Thailand. (2020). *Greenpeace Thailand Statement on Democracy, Environment and Sustainable Development*. Retrieved from <https://www.greenpeace.org/thailand/press/17306/greenpeace-thailand-democracy/>. (in Thai)
- Hoffman, J. (2017). Sustainability and inequality: confronting the debate. *International Journal of Urban Sustainable Development*, 9(3), 359-364.
- Innovative Learning Center, Srinakharinwirot University. (2023). *Science and Art of Sustainable Social Development*. <https://sites.google.com/g.swu.ac.th/ilcswu196thai>
- Jampaklay, A. (2017). *Statistics for Social Science Research*. Nakhon Pathom: Institute for Population and Social Research, Mahidol University. (in Thai)
- Jampaklay, A., & Rossarin Gray, R. (2023). Lives in Motion: The Life-course Approach in the Context of Population and Social Research. In *Dimensions of One's Life Course*, Kanchana Tangchonlatip, Jongjit Rittirong, Manasigan Kanchanachitra, & Sutthida Chuanwan (eds.), 1-17. Nakhon Pathom: Institute for Population and Social Research Mahidol University.

- Jampaklay, A., Penboon, B., & Lucktong, A. (2022). Internationalization of higher education in Thailand: Promises and reality. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 43(2022), 183-193.
- Janadari, M. P. N., & Preena, G. R. (2020). The Gig Economy and Workforce. In *Contemporary Developments in Human Resource Management*, M. P. N. Janadari (ed.), pp.1-14. Sri Lanka: Department of Human Resource Management Faculty of Commerce and Management Studies University of Kelaniya.
- Jantan, P. (2023). The Study of Online Media Usage for the Active Citizenship in the 21st Century of Srinakharinwirot University's Students, Faculty of Social Sciences. *Suthiparithat Journal*, 37(1), 33-46.
- Jearajit, C. (2023). *Community 5.0*. Nonthaburi: Nitidham Printing.
- Johnson, R. B. & Christensen, L. (2020). *Educational Research: Quantitative, Qualitative, and Mixed Approaches* (7th Edition). Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Lamb, S. (2015). Generation in Anthropology. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 9, 853-856.
- Laungaramsri, P., & Siriphon, A. (2015). *Rethinking the Quality Assurance in Sociology and Anthropology*. Chiang Mai: Center for Research and Academic Services, Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University. (in Thai)
- Melucci, A. (1996). *Challenging Codes: Collective Action in the Information Age*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nathalang, S. (2023). Knowledge Status on Eco City and Self-Sufficient Economy as Social Capital amidst the Covid-19 Pandemic. *Journal of Social Development and Management Strategy*, 25(1), 22-45. (in Thai)
- National Innovation Agency. (2021). *Catch Gen Z Insight Care the World New Consumer Trends Behind the 11 Trillion Business Opportunity*. Retrieved from <https://www.nia.or.th/GenZEco>
- National Statistical Office. (2020). Public opinion survey on the Green Campaign 2020. Bangkok: National Statistical Office.
- Noonin, S. (2020). Factor Analysis of Lifestyle of Young Generation in Thai Rural Society. *Journal of Social Sciences, Srinakharinwirot University*, 23(1), 169-193. (in Thai)
- Nzengya, D.M., Rutere, F. (2021). Primary Versus High School Students' Environmental Attitudes and Pro-Environmental Behavior: The Case of Embu County, Kenya. In *African Handbook of Climate Change Adaptation*, Oguge, N., Ayal, D., Adeleke, L., da Silva, I. (eds), pp.2653-2674. Cham: Springer.
- Ortner, S. B. (1998). Generation X: Anthropology in a Media-Saturated World. *Cultural Anthropology*, 13(3), 414-440.
- Pananankhonsab, W. (2017). Ethnographic methods in online communities. *Thammasat University Journal*, 36(2), 58-76. (in Thai)

- Panyachit, S. (2022). Strengthening the Buddhist Model for Promoting Good Health of Teenage Novices in Thailand's Central and Northern Regions. *Journal of Demography*, 38(2), 28-49.
- Pimdee, P. (2021). Pro-environmental Behavior. *Journal of Industrial Education*, 20(1), 1-5.
- Prasatkul, P. (2000). *Demography: Educational Foundation of Human Population*. Bangkok: Amarin Printing and Publishing.
- Puanghut, C. (2005). *Structure-Agency*. Bangkok: National Research Council of Thailand. (in Thai)
- Rendell, A. S., & Kantamaturapoj, K. (2020). Youth Empowerment for the Protection of Endangered Species in Thailand: A Case Study of Fighting Extinction Project. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*, 15(1), 46-57.
- Ryder, N. B. (1965). The Cohort as a Concept in the Study of Social Change. *American Sociological Review*, 30(6), 843-861.
- Salminen, J., & Rajavuori, M. (2021). Law, agency and sustainability: the role of law in creating sustainability agency. In *Research Handbook of Sustainability Agency*, Satu Teerikangas, Tiina Onkila, Katariina Koistinen, and Marileena Mäkelä (eds.), (pp.322-334). Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Samutachak, B., Darawuttimaprakorn, N., & Manajit, S. (2021). Life Dream Job: Lifestyles That Determine Job Search Criteria of Generation Y College Students in Thailand. *International Journal of Business*, 26(1), 61-83.
- Sangkhamanee, J. & Jensen, C. B. (2022). "Ok! Ok! Number One: Thai Protest Language, Lateral Movements, and #ifpoliticswasgood". Retrieved from https://www.natcult.net/ok-ok-number-one/?fbclid=IwAR17kU50j0TV3AI1KY3238KD3RBfQ_V5PEkgAFZYgCKQlaM8J1lRwWI9y4A
- Sindecharak, T., & Kwanyoo, A. (2020). The demand for information technology and digital communications among the elderly. *Silpakorn University Journal*, 40(3), 75-96.
- Soonsinpai, T. (2020). Reconsidering Thailand's English Education. *Nakhon Lampang Buddhist College's Journal*, 9(1), 86-97. (in Thai)
- Soron, D. (2010). Sustainability, Self-Identity and the Sociology of Consumption. *Sustainable Development*, 18(2010), 172-181.
- Srinakharinwirot University. (2022). *Sustainable Development Goals Report 2022*. Srinakharinwirot University.
- Sustainable Development Office, Srinakharinwirot University. (2021). *Sustainability Report 2021*. Sustainable Development Office, Srinakharinwirot University.
- Taneerat, W., & et.al. (2023). Job Satisfaction of Generation Y in Mueang District, Trang Province. *Local Administration Journal*, 16(1), 83-104. (in Thai)
- Thianthai, C. & Tamdee, P. (2022). How 'Digital Natives' Learn: Qualitative Insights into Modern Learning Styles and Recommendations for Adaptation of Curriculum/Teaching Development. *Journal of Community Development Research (Humanities and Social Science)*, 15(3), 85-93.
- Thianthai, C. (2010). *Business Anthropology*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.

- Thongsawang, S., & Rehbein, B. (2023). Social Inequality and Mobilization in Changing Thailand. *Journal of Mekong Societies*, 19(1), 106-131.
- Tian, H. & Liu, X. (2022). Pro-Environmental Behavior Research: Theoretical Progress and Future Directions. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 9(11), 6721.
- Turner, V. W. (1969). *The Ritual Process: Structure and Anti-structure*. New York: Cornell University Press.
- United Nations. (2015). *Transforming our world: the 2030 agenda for sustainable development*. New York: United Nations.
- Unno, A., Srisan, S., Alexander, S. T., Mungkornchai, A., & Samniang, C. (2023). “Let’s Finish It in Our Generation.”: *Thai Youth Movements in Contemporary Socio-political Contexts*. Bangkok: Saengdao. (in Thai)
- Van Gennep, A. (1960). *The Rites of Passage*. Translated by Vizedom, M. B. and Caffee, G. L. London: Routledge and Kegan Paul.
- Wagner, R. (1981). *The Invention of Culture*. Chicago: University of Chicago.

